

INSTRUKCJA
oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy
oraz wynikające z niej działania
w Starostwie Powiatowym w Gryfinie

1. DEFINICJE.

- 1) RYZYKO ZAWODOWE – to prawdopodobieństwo wystąpienia niepożądanych zdarzeń związanych z wykonywaną pracą, powodujących straty, w szczególności wystąpienie u pracowników niekorzystnych skutków zdrowotnych w wyniku zagrożeń zawodowych występujących w środowisku pracy lub sposobu wykonywania pracy.
- 2) RYZYKO – kombinacja częstości lub prawdopodobieństwa wystąpienia określonego zdarzenia wywołującego zagrożenie i konsekwencje związane z tym zdarzeniem.
- 3) OCENA RYZYKA – proces analizowania ryzyka i wyznaczania dopuszczalności ryzyka.
- 4) CZYNNIK SZKODLIWY- czynnik, którego oddziaływanie na pracującego prowadzi lub może prowadzić do schorzenia.
- 5) CZYNNIK NIEBEZPIECZNY - czynnik, którego oddziaływanie na pracującego prowadzi lub może prowadzić do urazu.
- 6) CZYNNIK UCIAŹLIWY - czynnik, którego oddziaływanie na pracującego może spowodować złe samopoczucie lub nadmierne zmęczenie nie powodując jednak trwałego pogorszenia stanu zdrowia.
- 7) IDENTYFIKACJA ZAGROŻENIA – proces rozpoznawania tego, czy zagrożenie istnieje oraz definiowania jego charakterystyk.
- 8) NARAŻENIE (ekspozycja) - podleganie oddziaływaniu czynników niebezpiecznych, szkodliwych lub uciążliwych związanych z wykonywaniem pracy.

- 9) STANOWISKO PRACY – przestrzeń pracy, wraz z wyposażeniem w środki i przedmioty pracy, w której pracownik lub zespół pracowników wykonuje prace.
- 10) ŚRODOWISKO PRACY- warunki środowiska materialnego (określonego czynnikami fizycznymi, chemicznymi i biologicznymi), w którym odbywa się proces pracy.
- 11) ŚRODKI OCHRONY INDYWIDUALNEJ – środki przeznaczone do ochrony człowieka przed niebezpiecznymi i szkodliwymi czynnikami występującymi pojedynczo lub łącznie w środowisku pracy. Do środków ochrony indywidualnej zalicza się odzież ochronną oraz środki ochrony: kończyn dolnych i górnych, głowy, twarzy i oczu, układu oddechowego, słuchu, sprzęt chroniący przed upadkiem pracownika z wysokości oraz środki izolujące cały organizm.
- 12) ŚRODKI OCHRONY ZBIOROWEJ - środki przeznaczone do ochrony grupy ludzi, w tym także pojedynczych osób, przed niebezpiecznymi i szkodliwymi czynnikami występującymi pojedynczo lub łącznie w środowisku pracy, będące rozwiązaniami technicznymi stosowanymi w pomieszczeniach pracy, maszynach i innych urządzeniach.

2. PRZEBIEG OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO – TRYB POSTĘPOWANIA.

Ocena ryzyka zawodowego jest procesem wieloetapowym. Proces przeprowadzenia tej oceny oraz wynikające z niego działania przedstawiają się następująco:

1. Powołanie pracownika służby BHP do przeprowadzania oceny ryzyka zawodowego.
2. Ocenę ryzyka zawodowego wykonuje pracownik służby BHP w ścisłej współpracy z pracownikami Starostwa Powiatowego w Gryfinie.
3. W zależności od potrzeb pracownik służby BHP może włączyć do prac związanych z oszacowaniem ryzyka zawodowego specjalistę spoza zakładu pracy.
4. Oszacowanie ryzyka zawodowego. Metodę przyjętą do oceny ryzyka zawodowego w Starostwie Powiatowym opisano w punkcie 6 niniejszej „Instrukcji”.
5. Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego dla stanowiska pracy.

3. GROMADZENIE NIEZBĘDNYCH INFORMACJI.

Ocena ryzyka zawodowego obejmuje wszystkie stanowiska pracy. W celu usprawnienia przebiegu oceny i skrócenia czasu jej przeprowadzania można, jeśli jest to możliwe, wyróżnić grupy stanowisk, na których wykonywane są w tych samych warunkach te same zadania i na których występują te same zagrożenia. Ocena nie musi być wówczas przeprowadzona dla każdego z tych stanowisk z osobna. Na ogół wystarczą identyfikacje zagrożeń i ocena ryzyka przeprowadzona dla jednego stanowiska z tej grupy.

Pracownik służby BHP ma prawo zwrócić się do wszystkich pracowników Starostwa Powiatowego w celu uzyskania informacji związanych z oceną ryzyka zawodowego.

Są to w szczególności informacje dotyczące:

- ♦ lokalizacji stanowiska pracy i realizowanych na nim zadań,
- ♦ osób pracujących na stanowisku oraz wymaganych kwalifikacji w wykonywanej pracy,
- ♦ wykonywanych czynności oraz czasu i sposobu ich wykonywania przez osoby pracujące na danym stanowisku pracy,

- ♦ stosowanych narzędzi, materiałów,
- ♦ zidentyfikowanych zagrożeń i źródła ich powstawania,
- ♦ możliwych skutków występujących zagrożeń,
- ♦ stosowanych środków ochrony indywidualnej i zbiorowej oraz odzieży i obuwia roboczego,
- ♦ wyników pomiarów czynników szkodliwych,
- ♦ wypadków i chorób zawodowych i innych, występujących na ocenianym stanowisku,
- ♦ wymagań przepisów prawnych i norm, odnoszących się do ocenianego stanowiska pracy.

W celu zgromadzenia tych informacji pracownik służby BHP oceniający dokonuje przeglądu odpowiednich dokumentów a w szczególności instrukcji technologicznych, stanowiskowych, bhp i p.poż., a także dokonuje przeglądu ocenianych stanowisk pracy.

4. IDENTYFIKACJA ZAGROŻEŃ WYSTĘPUJĄCYCH NA STANOWISKU PRACY.

Identyfikacja zagrożeń polega na systematycznej analizie zebranych informacji w celu wykrycia występujących na stanowisku pracy zagrożeń. Pracownik służby BHP zestawia znane już zagrożenia, a następnie wykorzystując przyjętą metodę dalej analizuje operacje i czynności wykonywane na stanowisku w celu stwierdzenia, czy określone zostały wszystkie występujące zagrożenia oraz czy są one wystarczające do oceny ryzyka zawodowego.

5. OSZACOWANIE RYZYKA ZAWODOWEGO.

Ryzyko związane z występowaniem zagrożenia można oszacować na podstawie dwóch elementów: prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub utraty zdrowia oraz ciężkości możliwego urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia.

Na prawdopodobieństwo wystąpienia urazu ciała lub utraty zdrowia mają wpływ przede wszystkim:

- ♦ czas, przez jaki człowiek jest narażony na działanie czynnika szkodliwego lub niebezpiecznego (czas ekspozycji),
- ♦ ludzkie możliwości uniknięcia lub ograniczenia skutków zagrożeń.
 - 1) Do **mało prawdopodobnych** zalicza się te następstwa zagrożeń, które nie powinny wystąpić podczas całego okresu aktywności zawodowej.
 - 2) Do **prawdopodobnych** zalicza się te następstwa zagrożeń, które mogą wystąpić podczas całego okresu aktywności zawodowej.
 - 3) Do **wysoce prawdopodobnych** zalicza się te następstwa zagrożeń, które cechuje powtarzalność podczas okresu aktywności zawodowej.
 - 4) Do **następstw o małym stopniu szkodliwości** zalicza się zaburzenia stanu zdrowia prowadzące do chwilowego złego stanu samopoczucia nie powodujące absencji w pracy: stłuczenia, podrażnienia oczu, bóle głowy,
 - 5) Do **następstw o średnim stopniu szkodliwości** zalicza się urazy i choroby, które powodują absencję w pracy, a nie są związane z dużym stopniem szkodliwości np. zranienia, alergię skórne.
 - 6) Do **następstw o dużym stopniu szkodliwości** zalicza się ciężkie uszkodzenie ciała a mianowicie: utratę wzroku, słuchu, mowy, zdolności rozrodczych lub inne uszkodzenie ciała, albo rozstrój zdrowia, naruszający podstawowe funkcje organizmu, a także chorobę nieuleczalną lub zagrażającą zdrowiu, trwałą chorobę

psychiczną, całkowitą lub znaczną niezdolność do pracy w zawodzie, poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała, śmierć.

6. DO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO PRZYJĘTO METODĘ *CHL* OPARTĄ NA ZBIORZE LIST KONTROLNYCH UMOŻLIWIAJĄCYCH IDENTYFIKACJĘ I OCENĘ ZAGROŻEŃ WYSTĘPUJĄCYCH NA STANOWISKU.

Metoda składa się z trzech zasadniczych części:

- 1) kontrola i rejestracja stanu faktycznego,
- 2) określenie poziomu ryzyka zawodowego,
- 3) opracowanie planów poprawy warunków pracy.

Tabele zawarte w metodzie pozwalają na bieżącą rejestrację poziomu ryzyka oraz sporządzenie końcowego raportu oceny ryzyka.

Część pierwsza składa się z:

- ♦ rejestru pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowisku,
- ♦ kart pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowisku,
- ♦ rejestru wypadków przy pracy, jakie miały miejsce na danym stanowisku,
- ♦ rejestru chorób zawodowych wywołanych pracą na danym stanowisku,
- ♦ tabeli norm przydziału odzieży i obuwia oraz środków ochrony indywidualnej używanych na danym stanowisku,
- ♦ wykazu środków ochrony zbiorowej stosowanych na danym stanowisku,
- ♦ oceny bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowisku pracy.

Część druga pozwala ustalić:

- ♦ kryteria oceny ryzyka zawodowego,
- ♦ poziom ryzyka zawodowego.

Część trzecia ma za zadanie ustalenie programów naprawczych oraz osób odpowiedzialnych za ich realizację. Część ta ma charakter opisowy.

7. OCENA RYZYKA DLA STANOWISKA PRACY.

Ocena ryzyka zawodowego dla stanowiska jest średnią wszystkich ocen zagrożeń występujących na stanowisku. Ocenę ogólną dla stanowiska pracy ustala pracownik służby BHP oceniający ryzyko zawodowe.

8. DZIAŁANIA WYNIKAJĄCE Z OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO.

Wyniki oceny ryzyka zawodowego stanowią podstawę planowania działań zapobiegawczych i korygujących, które pracownik służby BHP oceniający ryzyko zawodowe powinien zaproponować celem redukcji ryzyka. Przy planowaniu działań korygujących i zapobiegawczych zaleca się rozważenie możliwości wyeliminowania ryzyka, a jeżeli okaże się niemożliwe jego ograniczenie, należy zastosować odpowiednie rozwiązania organizacyjne przy zastosowaniu odpowiednich środków ochrony indywidualnej lub zbiorowej.

Przed realizacją wynikającego z oceny ryzyka planu działań korygujących i/lub zapobiegawczych zaleca się dokonać jego przeglądu w celu stwierdzenia:

- ♦ czy proponowane działania doprowadzą do oczekiwanego obniżenia poziomu ryzyka?
- ♦ czy w wyniku realizacji planu nie powstaną nowe zagrożenia?
- ♦ czy można wybrać inne, bardziej opłacalne działania?

Tam gdzie przepisy lub normy nie ustalają takich kryteriów, kierować się należy przyjętymi ogólnie zasadami i uwzględniać opinię zainteresowanych. Na ogół stosuje się zasadę, że ryzyko należy obniżyć do najniższego, uzasadnionego z punktu widzenia ekonomicznego poziomu (analiza ekonomiczna koszt-korzyść). Jeżeli przewidywane nakłady na obniżenie poziomu ryzyka są wyższe od spodziewanych korzyści, ryzyko należy przyjąć.

9. POWIADOMIENIE PRACOWNIKÓW O WYNIKACH OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO.

O wyniku oceny ryzyka zawodowego i planowanych działaniach zapobiegawczo-korygujących, należy poinformować pracowników. Obowiązek zapoznania pracowników z oceną ryzyka zawodowego spoczywa na pracodawcy. Pracownik służby BHP zapoznaje z oceną ryzyka zawodowego pracowników podczas przeprowadzania szkoleń wstępnych. Pracownicy własnoręcznym podpisem potwierdzają zapoznanie się z oceną ryzyka zawodowego.

10. DOKUMENTOWANIE I ARCHIWIZACJA OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO.

Wszystkie działania w obszarze oceny ryzyka zawodowego, jego wyniki, jak również wynikające z nich działania profilaktyczne należy odpowiednio udokumentować. Za dokumentowanie pomiarów czynników fizycznych koniecznych do oceny ryzyka zawodowego odpowiada pracownik służby BHP. Za dokumentowanie działań w obszarze oceny ryzyka zawodowego na stanowisku pracy odpowiada również pracownik służby BHP. Cała dokumentacja dotycząca oceny ryzyka zawodowego wraz z załącznikami pozostaje w jednostce oceniającej ryzyko z obowiązkiem archiwizacji przez okres 40 lat. Kopie należy przechowywać w wydziale, w którym zatrudniony jest pracownik służby BHP.

11. ZATWIERDZENIE OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO.

Zatwierdzenia oceny ryzyka zawodowego dla poszczególnych stanowisk pracy dokonuje pracodawca.

12. PONOWNA OCENA RYZYKA ZAWODOWEGO.

Ponowna ocena ryzyka zawodowego na stanowisku pracy dokonywana jest w przypadku:

- ♦ zmiany technologii na stanowisku pracy,
- ♦ zmiany organizacji na stanowisku pracy,
- ♦ jeżeli zastosowane środki zapobiegawcze i ochronne są niewystarczające lub nieodpowiednie,
- ♦ pogarszających się wyników badań pomiarów i szkodliwości materialnych środowiska pracy,
- ♦ awarii, wybuchu i innych nieprzewidzianych zdarzeń mających znaczny wpływ na bezpieczeństwo techniczne instalacji i bezpieczeństwo pracy wszystkich pracowników.